

عکاسی

دکتر هادی

سایه‌ها

آنچه که بدین ترتیب بوجود می‌آید زیبا باشد تصویر حاصل حداکثر استفاده را از آن خواهد برد.

ضد نور

چنانکه قبلاً نیز گفته شد ساده‌ترین و معمول‌ترین وضع نور برای گرفتن عکسها قرار گرفتن منبع نور در راست و یا چپ عکاس و موضوع میباشد. اما گاهی این آثار و تصاویر کلاسیک یکتواخت و خسته‌کننده میگردد و انسان لزوم تغییری را احساس میکند. اینک با استفاده از تجربه‌هاییکه اندوخته‌ایم و با یاری موقعیت‌های مناسب میتوان تصاویر جدیدی بوسیله‌ی بازی - نور - سایه - بدست آورد.

اگر منبع نور درست در روبرو نباشد و بطور مایل بموضوع بناید تصویری حاصل خواهد شد که آنرا میتوان نیمه ضد نور نامید. این نور مماس بایک خط نورانی است و زیبایی‌های نیم‌رخ و یا اندام‌ها مشخص‌تر میسازد، درخشندگی آبرو تشدید میکند، دود و بخار را بهتر مینمایاند، حتی بر روی برف دانه‌های آنرا روشن‌تر ساخته و انعکاس‌های جالب و زیبایی بوجود می‌آورد.

در حالت ضد نور کامل (منبع نور در برابر دوربین) شکل کلی موضوع مهمتر و حساس‌تر از جزئیات آنست. و باید که توجه زیادی به خطوط و کناره‌های آن معطوف شود. بدست آوردن تصاویر سایه‌وار (سیلوئت Silhouette)

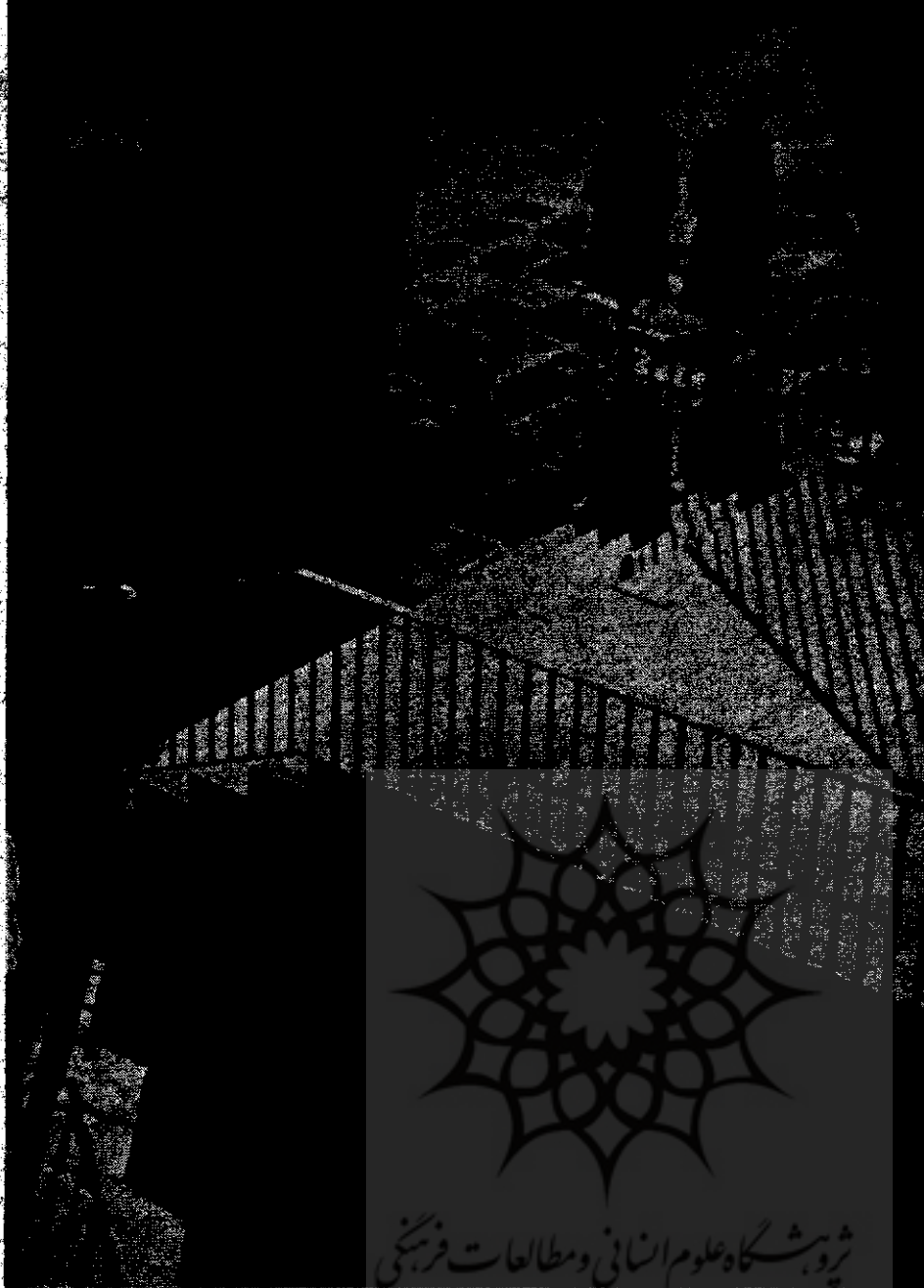
(*) لازم بتوضیح نیست که هر عکس یا تابلوی نقاشی فقط دارای دو بعد - عرض و طول - بوده و فاقد بعد سوم - عمق - میباشد. برای ایجاد احساس چنین بعدی استفاده از سایه‌روشن‌ها و قوانین پرسپکتیو ضروری است.

تغییرات و تحولات وضع نور خورشید نه تنها بموقعیت آن در آسمان مربوط است بلکه با شدت وضع نور نیز بستگی دارد.

در حوالی ظهر موقعی که آفتاب در بالای سر قرار گرفته، سایه‌ها کوتاه و کدر است اما صبح زود و در پایان بعد از ظهر کشیده‌تر و شفاف میباشد بهمین جهت این دو موقع بهترین و مناسبترین لحظات برای عکاسی است و باید که از لطافت هوا برای توفیق در بدست آوردن تصاویری که در آنها احساس عمق و بعد سوم (*) میگردد استفاده کامل کرد.

سایه‌ها نه تنها از لحاظ عمق و برجستگی در عکس اهمیت دارند بلکه شکل و فرم آنها خود موضوع جالب و زیبایی برای عکاسی بوده و یکی از فتوژنیک‌ترین عناصر تزئینی بشمار می‌آیند.

یکی دیگر از موضوعاتی که باندازه‌ی سایه‌ها جالب و فتوژنیک میباشد انعکاس‌های مختلف روی سطح‌های براق مانند اسفالت و سنگفرش‌های خیس و آب و نظایر آن است. پس از باران دوربین بدست درختانها قدم بزنید و به کشف دنیای جدیدی از فرم‌ها و اشکال بیحد و حساب پردازید. مخصوصاً بعد از بارانهای تند وقتی اشعه‌ی خورشید بر سطح‌های خیس و براق میتابد طبیعت غرق در زیبایی کم نظیری میگردد. در برابر چنین مناظری اول آنرا از رنگهایش تجزیه باید کرد و تصویر سیاه و سفیدی را که حاصل عکاسی خواهد بود در نظر مجسم ساخت. آنگاه با توجه به جهت تابش نور فرم و شکل سایه‌ها را مورد دقت قرار داد. لازم بیادآوری است که تأثیر رنگها در این موارد بحد اقل تخفیف میباشد. اما تمام سایه‌ها بر روی تصویر ثبت میگردد، اگر مجموعی

۹ - سایه‌ها

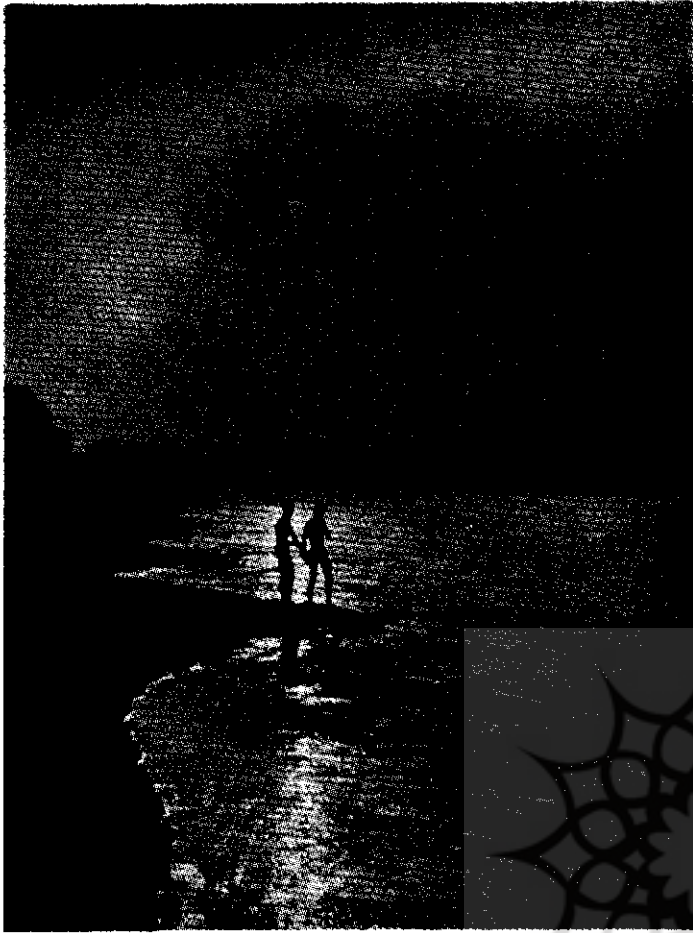
شهرشکاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

نشود، در این صورت آفتابگیر نباید فراموش شود.

نظم و ترتیب یا آشفنگی؟

اگر بادقت و توجه تصاویر جالب و خوب را مورد بررسی قرار دهید خواهید دید که معمولا ساده‌ترین عکسها هستند. نظم و ترتیب سبب می‌گردد که موضوع اصلی ارزش کامل یافته و بهتر بچشم بخورد و از مجموعه‌ی تصویر احساس وضوح شود. و آنچه که ما را در ترکیب بندی (کمپوزیسیون) اکثر تصاویرمان راهنما و الهام‌بخش است جز اصل نظم و ترتیب چیز دیگری نیست. از قراردادن چیزهای زیاد در یک تصویر باید دوری جست مثلا وقتی یک منظره‌ی جالب و زیبا با موضوعات متعددی

از اشخاص، بانور چراغ کار آسان و جالبی بود و کافایت که ملافه‌ی سفیدی را بچهار چوب در اطاقی بامیخ و پوتر نصب کرده و دقت کنید کاملا صاف و کشیده باشد. چراغ اطاق پشت پرده روشن و چراغ اطاقی که دورین در آن قرار دارد خاموش باشد. مدل را در هر دو طرف پرده میتوان قرار داد و شکل‌های مختلف بنست آورد. در موقع عکسبرداری ضد نور در هوای آزاد نباید اشعه‌ی خورشید مستقیماً بروی اپزکتیف بیفتد زیرا در این صورت با انعکاس‌هایی که در عدسی‌ها بوجود آمده و بالاخره بداخل دوربین راه خواهد یافت سیاهی‌های تصویر تبدیل به خاکستری خواهد شد. در صورتیکه آفتاب درست در مقابل دوربین بوده باشد با تغییر محل میتوان جاییرا پیدا کرد که خورشید در پشت مانعی قرار گرفته و دیده

۳ - ضد نور

۴ - نیمه ضد نور

ناپذیر است یعنی زمینه در هر حال باید ساده باشد تا موضوع در روی آن بوضوح خودنمایی کند . البته با گذشتن زمان گرفتن عکسهای متعدد و بالاخره اندوختن تجربه از زمینه‌های مختلف برای ایجاد محیط مناسب میتوان استفاده کرد (مانند دهقانی در مزرعه) ولی برای ابتدای کار آسمان، دریا، شن، ماسه، دیوار ساده، سبزی‌های یکنواخت، برف و غیره زمینه‌های بهتری بشمار می‌آید .

مرکز توجه

همچنین بموجب اصل نظم است که اکثراً در ترکیب‌بندی (کمپوزیسیون) یک «مرکز توجه» یا «نقطه قوی» وارد میکنیم تا نظر را جلب و نگاه را راهنمایی کند . پیش از این نیز گفته شد که در یک تصویر وجود چندین مرکز توجه هم ارزش درست نیست زیرا در این صورت توجه پراکنده خواهد شد

از قبیل آلاچیق، چوپان، گله‌ی گوسفندان - چمن، جویبار و پل کوچک آن نظر ما را بسوی خود جلب میکند نباید همگی آنها را در روی یک فیلم ثبت کنیم زیرا هر کدام از این عناصر به تنهایی میتواند موضوع یک تصویر زیبایی باشد در صورتیکه مجموعه‌ی آنها احساس بی‌نظمی و درهم آمیختگی را در انسان بر میانگیزد . همچنین فراموش نشود که هر چه موضوع اصلی بزرگتر بود و در سطح عکس فضای کافی اشغال کند تصویر ساده‌تر خواهد بود و در تماشای اثر بیشتری خواهد گذاشت .

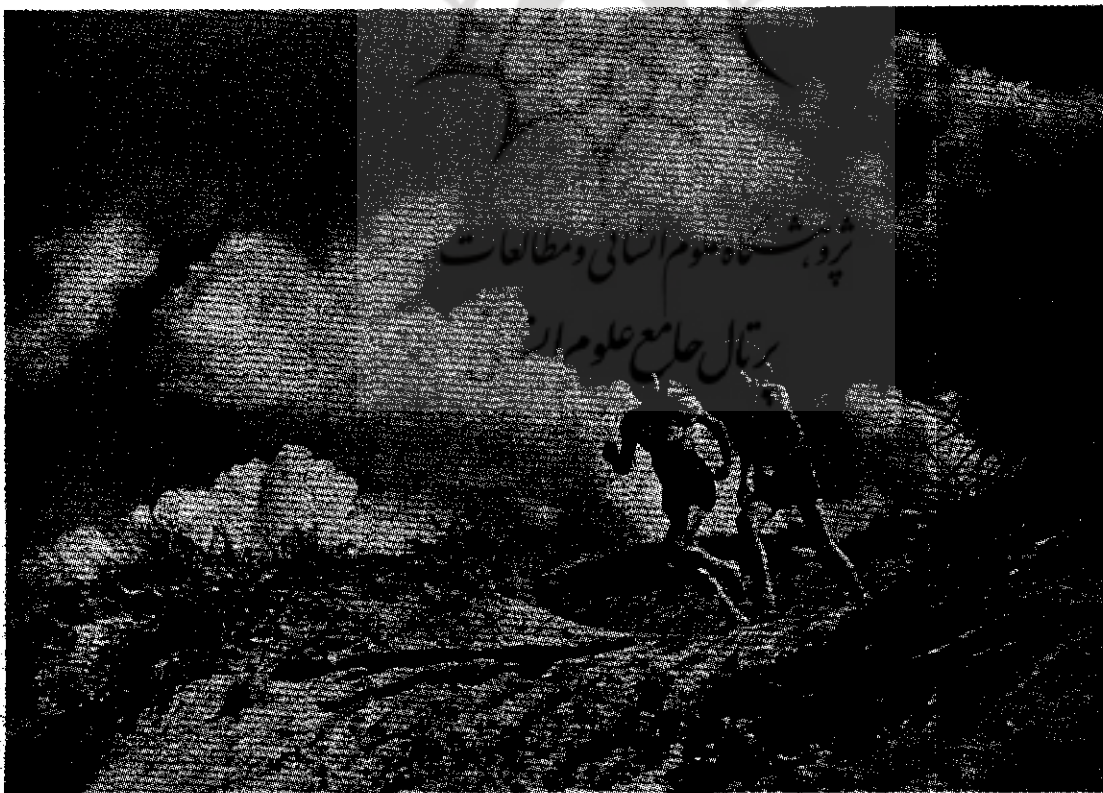
اصل نظم همچنین در انتخاب زمینه (فن) نیز لازم است رعایت گردد عکاسان خبری مطلع و مجرب اکثراً در موقع گرفتن عکس زانو بزمین می‌گذارند و دوربین را پایین‌تر می‌برند تا در پشت موضوعشان فقط آسمان قرار گیرد . این منظور را با افزودن به تضاد (کنتراست) زمینه و موضوع نیز میتوان عملی ساخت . گرفتن عکس از شخصی بالباس تیره در برابر زمینه‌ی روشن و برعکس، البته اصل نظم تغییر

و چشم از نقطه‌یی بنقطه‌ای دیگر سرگردان گشته و نخواهد توانست در جای معینی ثابت بماند. با وجود این اکثر آدر تصاویر نقطه‌یی توجه درجه دومی نیز وارد می‌سازند که در حقیقت «تذکر»ی برای نقطه‌ی اصلی بشمار می‌رود و نه تنها از ارزش موضوع اصلی نمی‌کاهد بلکه موجب تأکید آن می‌گردد و سبب می‌شود که نگاه دوباره از آن بمرکز اصلی برگردد.

چنانکه سابقاً هم اشاره شد مرکز توجه بندرت در وسط تصویر قرار دارد و بهمین علت تصاویری که در ساختمان و ترکیب آنها از ایجاد شکل‌های قرینه دوری شده بهتر و متنوع‌تر می‌باشد. البته کمپوزیسیون‌های قرینه نیز جای خود را داشته و در زمره استثناء شمرده می‌شود (شکوه و جلال خاصی در این نوع وجود دارد) اما آنرا با احتیاط کامل و عالماً باید بکار برد.

۴- بالا : نظم و ترتیب - زمینه‌ی ساده
 ۵- پائین : مرکز توجه - زمینه‌ی متناسب

پژوهش‌های مردم‌شناسی و مطالعات
 برتال جامع علوم و هنر